

Miljøstyrelsen
Grundvandskortlægningen
J.nr. 2020 - 56737
Ref. TRINI, KAFOS
Den 22. oktober 2020

Statusopgørelse for BNBO-risikovurdering 20. oktober 2020

Kommunerne er ifølge bekendtgørelse om vurdering af boringsnære beskyttelsesområder og indberetning forpligtiget til at gennemgå boringsnære beskyttelsesområder (BNBO) med henblik på at vurdere behovet for indsatser til beskyttelse af nuværende og fremtidige drikkevandsinteresser mod fare fra forurening fra erhvervsmæssig anvendelse af pesticider. Kommunerne er desuden forpligtiget til at foretage indberetning af status for BNBO-risikovurdering til Miljøstyrelsen hvert år senest 1. oktober fra 2020 til og med 2022.

Kommunernes risikovurdering foretages med udgangspunkt i BNBO, som er udpeget i bekendtgørelse om udpegning af drikkevandsressourcer. På nuværende tidspunkt er der udpeget 4.790 BNBO i 95 kommuner. Nærværende statusopgørelse tager udgangspunkt i dette. Det forventes, at der træder en ny bekendtgørelse om udpegning af drikkevandsressourcer i kraft 1. januar 2021, hvor BNBO opdateres.

På baggrund af et dataudtræk foretaget den 20. oktober 2020, er der foretaget opgørelse af kommunernes indberetning. Statusopgørelsen er opdelt efter de forskellige indberetningsmuligheder:

- Datasættet 'status på BNBO' på Danmarks Arealinformation (DAI)
- Datasættet 'aftalearealer for grundvandsbeskyttelse' på DAI
- Indberetningsskemaet 'ikke behov for yderligere indsats' til Miljøstyrelsen
- Indberetningsskemaet 'andre indsatser udover tinglyste dyrkningsrestriktioner' til Miljøstyrelsen

Data for kommunernes indberetning er udtrukket den 20. oktober 2020, da fristen for indberetning blev forlænget hertil. Dataudtræk fra 2. oktober viste, at 45 % af kommunerne ikke havde indberettet status for nogle af deres BNBO til DAI. Fristen blev derfor forlænget for at give kommunerne en ekstra mulighed for at få indberetninger med i statusopgørelsen for 2020. Dataudtræk fra 20. oktober viser, at 43 % af kommunerne fortsat ikke har indberettet status for nogle BNBO på DAI.

Det er ikke undersøgt, om der er konsistens mellem indberetningen til DAI og de indberettede skemaer til Miljøstyrelsen – hverken på kommune- eller BNBO-niveau. Desuden er tekstfelter i indberetningsskemaerne til Miljøstyrelsen ikke nærlæst.

Status på BNBO på DAI

Kommunerne indberetter status på BNBO-risikovurdering på DAI. Kategorierne, kommunerne kan angive, fremgår af Tabel 2. Som default er BNBO angivet som 'Ikke gennemgået (default)'. 54 kommuner har ændret status for risikovurdering på DAI for i alt 1.925 BNBO (svarende til 40 % af de udpegede BNBO). Den 2. oktober var der foretaget risikovurdering af 52 kommuner for 1.911 BNBO. Der gøres opmærksom på, at analysen af dette datasæt bygger på 4.783 BNBO ud af de 4.790 udpegede BNBO. Dette skyldes, at kommunerne er kommet til at slette BNBO på DAI i forbindelse med statusindberetningen. I de tilfælde, hvor kommunerne har gjort Miljøstyrelsen opmærksom

herpå, er disse genfundet og inddraget i statusopgørelsen. De syv, der mangler, er Miljøstyrelsen ikke blevet gjort opmærksom på. De vil blive inddraget i datasættet igen på DAI snarest.

I Tabel 1 kan det ses, at 57 % af kommunerne med udpegede BNBO endnu ikke har afsluttet risikovurderingen af deres BNBO. Ca. 11 % af kommunerne har gennemgået alle BNBO.

Tabel 1: Procent af kommuner, der har ændret status i datasættet 'status på BNBO' på DAI fra ikke gennemgået (default) til en anden kategori.

Ændring af status på DAI	Procent af kommuner
Ingen BNBO angivet med 'ikke gennemgået (default)'	11
Nogle BNBO angivet med 'ikke gennemgået (default)'	46
Alle BNBO angivet med 'ikke gennemgået (default)'	43

Som det ses af Tabel 2, er der 2.858 BNBO fordelt på 85 kommuner, hvor kommunerne ikke har afsluttet deres risikovurdering. 42 kommuner har vurderet, at der ikke er erhvervmæssig anvendelse af pesticider i samlet 604 BNBO. 31 kommuner har vurderet, at en indsats er nødvendig i samlet 979 BNBO. Seks kommuner har angivet, at en indsats er gennemført i samlet 19 BNBO. Det antages, at de fleste af disse indsatser er gennemført før pesticidstrategien.

Tabel 2: Status over antal BNBO og antal kommuner inden for de forskellige statuskategorier i datasættet 'Status for BNBO' på DAI. Da kommunerne er kommet til at slette syv BNBO i datasættet, indgår der 4.783 BNBO i statusopgørelsen.

Statuskategori	Antal BNBO	Antal kommuner
Ikke gennemgået (default værdi)	2.858	85
Gennemgået, indsats nødvendig	979	31
Ingen erhvervmæssig anvendelse af pesticider	604	42
Gennemgået, indsats ikke nødvendig	303	31
Frivillig aftale tilbudt	20	5
Indsats gennemført	19	6

Aftalearealer for grundvandsbeskyttelse på DAI

Kommunerne skal på DAI indberette tinglyste aftalearealer om pesticidrestriktioner for grundvandsbeskyttelse, der er indgået i forbindelse med risikovurdering af BNBO. Desuden kan kommunerne indberette øvrige tinglyste aftaler indgået for grundvandsbeskyttelse.

Syv kommuner har indberettet i alt 37 arealer til datasættet 'Aftalearealer for grundvandsbeskyttelse' på DAI. Arealerne udgør tilsammen et areal på 707 ha. Hvordan aftalerne og arealerne er fordelt mellem de forskellige aftaletyper og restriktionstyper ses af tabel 3. Siden 2. oktober er datasættet blevet opdateret med en ny frivillig aftale.

De indberettede aftaler omfatter samlet 36 BNBO. Af tabel 4 ses samme overblik som i tabel 3 begrænset til aftaler, som ligger inden for BNBO. Indberetningen inden for BNBO er foretaget af de samme syv kommuner, som har foretaget indberetning til datasættet 'Aftalearealer for grundvandsbeskyttelse' generelt. Som det ses af tabellen, er det 175,4 ha af de indberettede aftaler, som er beliggende inden for BNBO. Det samlede udpegede BNBO areal er 20.077 ha.

Da indgåelse af aftaler ofte er en længere proces, forventes hovedparten af de indberettede aftalearealer for grundvandsbeskyttelse at være indgået før vedtagelse af Tillægsaftale til Pesticidstrategi 2017-2021. Kommunerne har mulighed for i datasættet at angive dato for indgåelse af aftale. Dette er kun gjort i fire tilfælde, og disse er alle indgået i 2020. De fire aftaler udgør i alt 17,8 ha, heraf 3,2 ha inden for BNBO.

Miljøstyrelsen er vidende om, at BNBO-arealet, som er omfattet af dyrkningsrestriktioner, er højere end, hvad opgørelsen fra DAI viser. Dette bygger på en spørgeskemaundersøgelse fra sommeren 2019 vedrørende status på kommunernes målrettede grundvandsbeskyttelse¹. Undersøgelsen havde en svarprocent på 92 %. Her blev kommunerne bl.a. spurgt ind til deres indsats i BNBO. Undersøgelsen viste, at 16 kommuner havde gennemført dyrkningsrestriktioner mod pesticider på 850 ha i BNBO, og i 26 kommuner var det politisk vedtaget men ikke gennemført at indføre dyrkningsrestriktioner på yderligere 1.071 ha i BNBO mod pesticider.

Tabel 3: Antal og areal af aftalearealer fordelt på aftaletyper og restriktionstype indberettet til datasættet 'aftalearealer for grundvandsbeskyttelse' på DAI.

Aftaletype	Restriktionstype	Antal aftaler	Ha
Frivillig aftale	Pesticider	30	591
Frivillig aftale	Pesticider og kvælstof	4	21
Opkøb af jord til grundvandsbeskyttelse	Pesticider	1	23
Opkøb af jord til grundvandsbeskyttelse	Pesticider og kvælstof	1	4
Påbud efter MBL § 24	Pesticider	1	67
I alt		37	707

Tabel 4: Antal og areal af aftalearealer fordelt på aftaletyper og restriktionstype indberettet til datasættet 'aftalearealer for grundvandsbeskyttelse' på DAI inden for BNBO.

Aftaletype	Restriktionstype	Antal aftaler	Ha
Frivillig aftale	Pesticider	16	95,8
	Pesticider og kvælstof	4	6,9
Opkøb af jord til grundvandsbeskyttelse	Pesticider	1	3,7
	Pesticider og kvælstof	1	1,7
Påbud efter MBL § 24	Pesticider	1	67,3
I alt		23	175,4

Ikke behov for yderligere indsats (indberetningsskema til Miljøstyrelsen)

Kommunerne skal indberette skema med risikovurdering i de tilfælde, hvor kommunerne har vurderet, at der ikke er behov for yderligere indsats i BNBO beliggende på landbrugsjord eller øvrige arealer med erhvervsmæssig anvendelse af pesticider. Miljøstyrelsen har modtaget 272 indberetningsskemaer i denne kategori fra 26 kommuner. Til sammenligning har kommunerne indberettet på DAI, at der i 303 BNBO ikke er behov for yderligere indsatser. Forskellen på de 31 BNBO registreret hhv. ved indberetningsskemaer til Miljøstyrelsen og på DAI, antages at skyldes, at kommunerne er i proces med indberetningerne. Det er ikke undersøgt hvorvidt, der er sammenfald mellem de enkelte BNBO, hvor der er indberettet, at der ikke er behov for yderligere indsats i henholdsvis indberetningsskemaet og på DAI.

¹ <https://mst.dk/media/191530/status-maalrettet-grundvandsbeskyttelse-2019.pdf>

Tabel 5 viser en procentmæssig opgørelse over, hvilke parametre, der er indgået i risikovurderingen og hvilke parametre, der har været afgørende for beslutningen om ingen beskyttelse. De parametre, der hyppigst er angivet som afgørende parametre for beslutningen om ingen beskyttelse i BNBO, er: 'Vigtigheden af boringen, der indvindes fra, for den fremtidige vandforsyningsikkerhed' (60 %), 'hvorvidt boringen skal sløjfes inden for en kort årrække (3-5 år)' (59 %) og 'fund i grundvandet af pesticider og nedbrydningsprodukter (tilladte, regulerede og forbudte stoffer)' (58 %). I 38 % af de indberettede skemaer er det angivet som en afgørende parameter, at arealet vurderes beskyttet gennem andre indsatser. Kommunerne har haft mulighed for at angive bemærkninger til de enkelte parametre i Tabel 5. Disse er ikke analyseret på nuværende tidspunkt.

I indberetningsskemaet til Miljøstyrelsen skal kommunerne i tekstfelter angive årsag til, at der ikke iværksættes nye indsatser samt en vurdering af beskyttelsesbehovet. Disse er ikke analyseret på nuværende tidspunkt.

Tabel 5: Opgørelse i procent over hvilke parametre, der er indgået i kommunernes risikovurdering, og som har været afgørende for beslutningen om ingen beskyttelse. Dette for BNBO, der er indberette i skemaet 'ikke behov for yderligere indsats'.

	Afgørende parameter for beslutningen om ingen beskyttelse (procent)	Parameter har indgået i risikovurderingen (procent)
Vigtigheden af boringen, der indvindes fra, for den fremtidige vandforsyningsikkerhed	60	90
Hvorvidt boringen skal sløjfes inden for en kort årrække (3-5 år)	59	79
Fund i grundvandet af pesticider og nedbrydningsprodukter (tilladte, regulerede og forbudte stoffer)	58	76
Vigtigheden af grundvandsressourcen, der indvindes fra, for den fremtidige vandforsyningsikkerhed	52	83
Hvorvidt der er grundvandsdannelse	50	67
Hyppigheden af fund eller koncentrationer af forureningskomponenter over tid	45	54
Nuværende og mulig fremtidig arealanvendelse	42	76
Tykkelsen af lerlag, lerlagenes sammenhæng og sprækker i lerlagene	39	76
Hvorvidt arealet vurderes beskyttet gennem andre indsatser	38	69

Fund af andre miljøfremmede stoffer	36	65
Måling eller beregning af vandets alder	35	43
Punktkildeforureninger og kortlagte ejendomme	34	66
Vurdering eller beregning af betydningen af spild af pesticider for koncentrationen i det indvundne grundvand	31	69
Vaskepladser	30	65
Oplysning om eventuelle udpegede sprøjtemiddelfølsomme indvindingsområder beliggende på sandjorde, jf. lov om vandforsyning m.v. § 11 a, stk. 1, nr. 4	30	57
Hvordan indvinding påvirker grundvandsdannelsen	30	65
Tidsmæssig variation i grundvandsstanden	30	47

Andre indsatser udover tinglyste dyrkningsrestriktioner (indberetningsskema til Miljøstyrelsen)

Der er indberettet skemaer med andre indsatser udover tinglyste dyrkningsrestriktioner (planlagte og gennemførte) for 49 BNBO fordelt på to kommuner. Der er gennemført minimum én indsats for alle 49 BNBO. I tabel 6 ses et overblik over, hvilke indsatser de to kommuner har gennemført eller planlagt at gennemføre. Begge kommuner har gennemført eller planlagt at opspore og sløjfe ubenyttede brønde og borer og mindske risikoen for nedsivning af forurenende stoffer fra punktkilder for stort set alle BNBO.

I den gennemførte spørgeskemaundersøgelse vedrørende status på kommunernes målrettede grundvandsbeskyttelse i 2019 blev kommunerne spurgt til hvilke grundvandsbeskyttende tiltag, de havde gennemført eller planlagt at gennemføre inden for BNBO udover dyrkningsrestriktioner. De indsatser, der blev nævnt hyppigst, var kampagner og information (60 % af kommunerne) og mindskning af risiko for nedsivning af forurenende stoffer fra punktkilder (53 % af kommunerne).

Tabel 6: Opgørelse i procent over hvilke indsatser, kommunerne har gennemført eller har planlagt at gennemføre udover tinglyste dyrkningsrestriktioner. Indberetningerne bygger på indberetning for 49 BNBO fra to kommuner.

Indsats	Gennemført (procent af BNBO)	Gennemført (antal kommuner)	Planlagt (procent af BNBO)	Planlagt (antal kommuner)
Opsporing og sløjfning af ubenyttede brønde og borer	100	2	80	1
Mindske risiko for nedsivning af forurenende stoffer fra punktkilder eksempelvis ved renovering af utætte/gamle borer, begrænsninger for nedsivningsanlæg og	98	2	84	2

jordvarmeanlæg, opsporing af gamle olietanke, inspektion af utætheder i spildevandsledninger mm.				
Ændret pumpestrategi	16	1	0	0
Overvågning udover det lovpligtige	4	1	0	0
Flytning/sløjfning/etablering af vandforsyningsboringer	2	1	4	1
Restriktioner ift. udbringning af spildevandsslam	2	1	16	1
Skovrejsning	2	1	10	2
Flytning/lukning af vaskepladser	0	1	0	1
Dyrkningsrestriktioner, der ikke er eller forventes tinglyst (fx tidsbegrænsede aftaler)	0	0	4	1
Kampagner og information	0	0	0	0
Naturprojekter	0	0	0	0
Efterbehandling af råstofgrave	0	0	0	0
Særlige vilkår ved virksomhedsgodkendelser	0	0	0	0